

به نام خدا

مشکلات حوزه قراردادهای پیمانکاری، مزایده‌ها و مناقصات و برخی راهکارها

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	۱. قراردادهای
۵.....	۲. پیمانکاری
۱۰.....	۳. مناقصات و مزایده‌ها
۱۵.....	منابع و مأخذ

کد موضوعی: ۲۳۰

شماره مسلسل: ۱۰۳۲۳

تیرماه ۱۳۸۹

دفتر: مطالعات برنامه و بودجه

مشکلات حوزه قراردادهای پیمانکاری، مزایده‌ها و مناقصات و برخی راهکارها

چکیده

قسمت اعظم منابع عمومی در معاملات خرید انواع کالا و خدمات هزینه می‌شود. در این میان معاملات با مبلغ بالاتر از نصاب معاملات بزرگ و همچنین خرید انواع خدمات پیمانکاری از جایگاه ویژه و سهم عمده‌ای برخوردار است. این معاملات نوعاً از طریق مناقصه شکل می‌گیرد و تعهدات طرفین نیز با قراردادهای مشخصی انجام می‌گردد.

در حوزه قراردادهای، در حوزه روابط و عملیات پیمانکاری و همچنین در حوزه برگزاری مناقصات و ارجاع کارها مشکلات متعددی وجود دارد که برای رفع آنها، برخی راهکارها در این گزارش ارائه شده است، از جمله:

۱. راه‌اندازی نظام اطلاع‌رسانی عمومی قراردادهای که آیین‌نامه آن به تصویب کارگروه کارشناسی ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی رسیده است.

۲. دسترسی عموم کارشناسان و پژوهشگران به گزارش‌های توجیهی، طرح‌ها و پروژه‌هایی که از محل منابع عمومی تأمین می‌شود.

۳. تطبیق هرچه سریع‌تر آیین‌نامه‌های اجرایی قانون برگزاری مناقصات توسط هیئت تطبیق مصوبات و درخواست سریع از دولت جهت رفع مغایرت‌ها.

مقدمه

کمیسیون اصل نود در برنامه کاری سال ۱۳۸۹ مجموعه‌ای از پیگیری مشکلات نظارتی در برخی از حوزه‌ها را در دستور کار قرار داده است که از جمله مسائل مرتبط با قراردادهای پیمانکاری، مزایده‌ها و مناقصات است. در این گزارش مشکلات این حوزه‌ها و برخی راهکارها برای تخفیف این مشکلات مطرح می‌شود.

۱. قراردادهای

۱-۱. مشکلات

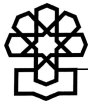
عدم توجه و ندادن اهمیت کافی به قرارداد و نقش کلیدی آن در مدیریت پروژه یکی از مشکلات این حوزه است. انجام مراحل مختلف طرح‌ریزی پروژه به‌صورت نمادین و ذهنی (پیش از ورود به عملیات واقعی) که در اصطلاح «رویکرد برنامه‌ای، نموداری و نمادی»^۱ نامیده می‌شود، تا حد زیادی می‌تواند مخاطرات و هزینه‌های پروژه را کاهش دهد. این رویکرد تا جایی اهمیت دارد که در برخی موارد آن را جزء لاینفک پروژه و رکن اساسی مدیریت پروژه دانسته‌اند.^۲ توسعه همین رویکرد نموداری و نمادی در

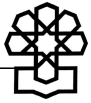
1. A planned and schematic approach

۲. تعریف پروژه در سایت «مؤسسه مدیریت پروژه» (PMI) به‌شرح زیر است:

Project: A Project has five features specified as follows:

I. a sequence of tasks has a beginning and an end,
 II. Resources such as manpower, time, money and facility are used,
 III. a final goal is clearly defined,
 IV. the goal is achieved under a planned and schematic approach,
 V. the tasks are executed by a team. A project is unique and there does not exist the same one.
 A daily work repeated everyday or regularly is not called a project.

دوره تدوین قرارداد و در یک فضای «میان‌رشته‌ای»^۱ امر مهمی است که غالباً کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد.

۱-۱-۱. «فشارهای خردکننده‌ای که بر مدیران دستگاه‌های اجرایی وارد می‌شود، بخشی مربوط به خلأ موجود در مقررات موضوعه کشور بوده، بخش دیگر به عدم دسترسی مدیران به نیروهای متخصص چندوجهی (تخصص یک نفر همزمان در زمینه‌های مهندسی، مالی و حقوقی) مربوط می‌شود».^۲ عدم توجه به ماهیت «میان‌رشته‌ای» قراردادهای حوزه نظام فنی و اجرایی طرح‌ها و پروژه‌ها و به رسمیت نشناختن «حقوق مهندسی» به عنوان تخصصی میان‌رشته‌ای (تخصص توأم در اصول مهندسی، حقوقی و مالی) مشکل عدم کفایت و جامعیت در قراردادها را ایجاد کرده است.

۱-۱-۲. عدم کفایت و صحت مطالعات طرح‌ها و پروژه‌ها، در بسیاری موارد موجب مغایرت نیازمندی‌های واقعی با مندرجات قراردادها شده و موجب نیاز به افزایش بیش از ۲۵ درصد حجم و مبالغ قراردادی یا تعدیل‌های خارج از قرارداد می‌گردد. درواقع هرچند «احکام قراردادی» با دقت پیش‌بینی شود، ابهام و اشکال در «مصادیق قراردادی» مشکل جدیدی در قراردادها محسوب می‌شود. مطالعات ناکافی و نوعاً سطحی و بلکه صوری (به جهت رعایت صرف صورت قانون)، «معین» بودن «موضوع معامله» را که طبق ماده (۱۹۰) قانون مدنی جزء شرایط صحت قرارداد است، مخدوش می‌سازد و قراردادها را بیش از پیش به اسنادی غیرواقعی و ناکارآمد تبدیل می‌کند.

A construction project has four components traditionally consisting of schedule, cost, quality and safety. Recently concept on scope, risk, communication, organization, project integration etc. is included.

1. Inter -disciplines

۲. محمد مکین، شرایط عمومی قراردادهای تجاری بین‌المللی، تهران، انتشارات مجد، ۱۳۸۴.

۲-۱. راهکار

۱-۲-۱. ضرورت دارد که نظام اطلاع‌رسانی عمومی قراردادها که آیین‌نامه آن به تصویب کارگروه کارشناسی ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی رسیده است،^۱ هرچه زودتر به نحوی کارآمد و مؤثر راه‌اندازی شود.

۱-۲-۲. موضوع قراردادها باید بیش از پیش، به نحوی جدی و دقیق و با رعایت الزامات علمی و اداری مورد توجه قرار گیرد. دستگاه‌ها با استفاده از منابع و نیروی انسانی مطلع و مجرب و ایجاد انگیزه کافی، قراردادهای خود را بهبود دهند. دستگاه‌ها و نهادهای برنامه‌ای، آموزشی و پژوهشی موضوع «حقوق مهندسی» را به عنوان رشته‌ای خاص و ضروری در دستور کار قرار دهند.

۱-۲-۳. ضعف‌های «مطالعات توجیهی طرح» که درواقع پایه مذكرات و مبنای «قصد طرفین» است رفع گردد. گزارش‌های توجیهی طرح‌ها (که معمولاً به سفارش کارفرما و همراه با سوگیری تهیه می‌شود) تا هنگامی که از بررسی و نقد سایر کارشناسان مرتبط و مطلع پنهان باشد، همچنان دچار انواع نقایص علمی، اداری و ... باقی خواهد ماند. لازم است سازوکاری طراحی و اجرا شود که این گزارش‌ها حتماً در معرض نقد و بررسی دیگر کارشناسان قرار گیرند.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس در سال ۱۳۸۵ در این باره اظهار نظر کرده است.

۲-۱. وضع موجود

عدم وضوح نیازهای واقعی کارفرما بر اثر شتابزدگی در آغاز عملیات اجرایی از یک سو و عدم وضوح توان متقاضیان کار بر اثر نبود ثبات و ضبط متمرکز و دقیق سوابق و امکانات عوامل اجرایی و نیز مخدوش شدن شرایط رقابتی و شفاف ارجاع کارها از سوی دیگر، فقط بخشی از مسائل و مشکلات این حوزه است. علاوه بر اینها روابط شخصی و پنهانی، انواع مبادلات ناسالم و سرانجام مخدوش شدن استقلال شخصیت‌های طرف معامله آسیب‌های جدی به این حوزه وارد کرده است. سهم‌خواهی برخی کارکنان دستگاه‌های اجرایی و البته تمایل برخی پیمانکاران به رفتن راه‌های میانبر برای رسیدن به منافع ناشی از این روابط، از مشکلات جدی در این حوزه محسوب می‌شود که فرعیات، حواشی و سرریزهای عملیات را جایگزین اصل کار عمران و توسعه کشور می‌سازد و باعث می‌شود که تناسب شایسته‌ای میان هزینه‌های هنگفت انجام شده و دستاوردهای بخش عمومی وجود نداشته باشد. عدم ایفای به‌موقع تعهدات مالی دستگاه‌های اجرایی مشکل جدی دیگر این حوزه است.

۲-۲. مشکلات

۲-۲-۱. یکی از مشکلات اساسی پیمان‌ها خلط شخصیت دو طرف پیمان است. این خلط شخصیت فضای غیررقابتی در کسب فرصت‌های کاری ایجاد می‌کند و عملاً رقابت کیفی و بهبود خدمات را از موضوعیت می‌اندازد. مهمترین انواع حالات این خلط

شخصیت عبارتند از: واگذاری کار به شرکت‌های وابسته به کارفرما که دارای نیروی انسانی و اشخاص ذینفع مشترک هستند یا ایجاد ارتباط ناسالم میان افراد و صاحب‌منصبان دستگاه کارفرمایی با دستگاه مجری.

۲-۲-۲. گردش امور این حوزه، در وهله نخست در نیمه‌ای که مربوط به بخش کارفرمایی است جریان دارد و در وهله دوم در نیمه‌ای جاری است که مرتبط به بخش پیمانکاری (کارپذیری) می‌باشد. هر دو نیمه به‌نوعی دچار ناکارآمدی اداری هستند. این بخش از مشکلات حوزه پیمانکاری از آنجا که خاص این حوزه نبوده و به نوعی ناشی از نقص بسترهای اداری، آموزشی، تربیتی و اجتماعی است علی‌القاعده باید با بهبود و ارتقای همان بسترها نیز درمان شود. مشکلاتی مثل بهره‌وری پایین اوقات کارکنان، نظام بوروکراتیک زمان‌بر و پرهزینه، عدم مستندسازی و بازیابی اطلاعات، عادت به پذیرش کار سطحی و کم‌دوام و سایر موارد مشابه، نمودهای چنین کاستی‌هایی است.

۲-۲-۳. واگذاری کار به بخش‌های منتسب به سایر بخش‌های عمومی (و شرکت‌های وابسته به آنها) به‌همراه تصور متداول اما نادرستی که با عبارت «از این جیب به آن جیب» بیان می‌شود. این‌گونه واگذاری کار که در مبادلات و معاملات میان اجزای مختلف بخش عمومی اقتصاد کشور جاری است به هزینه‌های پنهان این مبادلات نمی‌پردازد و مفهوم اقتصادی معاملات را مخدوش می‌سازد. بدین ترتیب اولاً «اصل کیفیت» و «اصل نظارت و تحویل با شرایط مقرر» را تضعیف می‌کند و با افت کیفیت و مشخصات تحویلی، انواع هزینه‌های پنهان و مخاطرات به اقتصاد بخش عمومی تحمیل می‌شود و در عین تحمیل انواع هزینه‌ها به اقتصاد کشور باعث توهم کسب قیمت

پایین‌تر می‌شود. ثانیاً بر اثر به حساب نیاوردن نیروی کار یا ماشین‌آلاتی که به صورت غیرمستقیم از منابع کشور هزینه شده است محاسبات این حوزه را دچار نوعی مغالطه کرده و روزبه‌روز با توهم هزینه کمتر منابع بخش عمومی اقتصاد را مصروف و در عین حال بخش خصوصی را ناکارآتر و نحیف‌تر می‌سازد.

۲-۲-۴. غیرواقعی بودن تصورات اولیه در مقایسه با کار نهایی مورد انجام (که موجب بی‌اعتبار و بی‌ارزش شدن قراردادها می‌شود) موجبات بروز اشکالات و دعاوی متعدد در این حوزه می‌شود. توجه و حساسیت بیشتر به «تصویر پروژه» و حجم عملیات و منابع مورد نیاز آن در هنگام ارجاع کار بخشی از چالش‌ها، دعاوی و هزینه‌های آینده را می‌تواند کاهش دهد. خطاها و عدم انطباقات تصویر مزبور، ناشی از عدم کفایت و صحت گزارش‌های توجیهی طرح‌ها و طراحی‌های آنهاست.

۲-۲-۵. عدم پرداخت به موقع مطالبات پیمانکاران و نیز عدم ایفای به موقع سایر تعهدات کارفرمایی مثل تأییدات و اعلام نظرات موجب تأخیر و نقصان در کارها می‌شود.

۲-۲-۶. تعابیر و تفاسیر متفاوت و نوعاً متناقض از رویکرد، ابعاد و روش‌های اجرایی ماده (۲۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت^۱ و به تبع آن مصوبات، مقررات و

۱. ماده (۲۲) - به نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروی مسلح جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود با توجه به تخصص‌ها و توانایی‌ها و ظرفیت نیروهای تحت نظر خود با حفظ توان رزمی برای اجرای طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی با دستگاه‌های اجرایی کشور قرارداد پیمانکاری منعقد نمایند. کلیه وجوه دریافتی از بابت قراردادهای مذکور به حساب درآمد اختصاصی نزد خزانه‌داری کل واریز می‌گردد و معادل آن در جهت اجرای قراردادهای فوق و تقویت نیروی مربوطه و جایگزین استهلاک ماشین‌آلات در بودجه سنواتی اختصاص می‌یابد. آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط ستاد کل نیروهای مسلح با همکاری وزارتخانه‌های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و از طریق وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

برخوردهای کاملاً متعارض که از قانون مزبور منتج می‌شود.

۲-۳. راهکار

گرچه نمی‌توان و نباید مشکلات حوزه پیمانکاری را بدون نگاه سیستمی فارغ و خارج از بستری عمومی اجتماعی، اداری، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی کشور بررسی و درمان کرد، در هر صورت برخی اقدامات که نتایجی نزدیک‌تر و سریع‌تر در این حوزه دارند را می‌توان به شرح زیر شناسایی نمود.

۱-۳-۲. آنچه که در راستای شفاف‌سازی و وضوح روابط و مبادلات پرداخته می‌شود، نباید هزینه و موضوع پرهیز و صرفه‌جویی تلقی گردد. پرداختن به شفاف‌سازی روابط و مبادلات بی‌تردید نوعی سرمایه‌گذاری در راستای کاهش هزینه‌های پنهان محسوب شود. از جمله این اقدامات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: درج کلیه فراخوان‌ها (و نه فقط آگهی مناقصات عمومی) در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی، دسترسی عموم کارشناسان و پژوهشگران به گزارش‌های ارزیابی و پایش آثار زیست‌محیطی کلیه طرح‌های مشمول این موضوع و نیز دسترسی عمومی کارشناسان و پژوهشگران به گزارش‌های توجیه فنی و اقتصادی تمامی طرح‌هایی که اعتبارات آنها از محل منابع عمومی تأمین می‌شود و ...

۲-۳-۲. حضور و تعامل بیشتر «تشکل‌های حرفه‌ای و صنفی» در مراحل مختلف تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری و در کنار این اقدام البته بهبود این تشکل‌ها از لحاظ سازوکار علمی - فنی و فراتر رفتن آنها از صرف یک محل تجمع و آمادگی آنها برای دادن مشاوره‌های بهنگام و کارآمد می‌تواند نوعی ثبات و وضوح به تعاملات این

حوزه ببخشد.

۲-۳-۳. رفتار مدیرانه معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی (به‌عنوان متولی نهایی تحولات این حوزه) به‌منظور کاهش هزینه‌های مبادله و بهبود بسترهای حقوقی و اداری از طریق بهره‌گیری از تجارب و ظرفیت‌های موجود در سایر دستگاه‌ها و کاهش هزینه‌های مبادله بسیار ضروری است. به‌عنوان مثال چنین تعاملاتی در نحوه بازنگری آیین‌نامه بند «ه» ماده (۲۹) قانون برگزاری مناقصات (برای خرید خدمات مشاوره) و نیز نحوه بازنگری شرایط عمومی پیمان‌های ساخت سه‌عاملی تا حدی محسوس و قابل مشاهده است. تقویت و توسعه چنین روش‌هایی جزء راهکارهای مؤثر این حوزه است.

۲-۳-۴. الزام دستگاه‌ها به پاسخگویی به‌موقع و درست به درخواست‌های پیمانکاران و به‌ویژه برنامه‌ریزی دقیق و صحیح «فنی - مالی - حقوقی» به‌منظور امکان ایفای به‌موقع تعهدات مالی دستگاه.

۲-۳-۵. پژوهش و بررسی جامع، مستقل و علمی درخصوص ماده (۲۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و اقدامات بعدی آن براساس تحلیل مالی و اقتصادی متکی به آمار و اعداد واقعی و منتج به جمع‌بندی و تعیین جهت‌گیری‌های دقیق اقتصادی، اجتماعی و سیاستگذاری برای بهبود مشکلات مربوطه.

۳. مناقصات و مزایدات

۳-۱. وضع موجود

با تدوین و طی مراحل تکمیل و تصویب قانون برگزاری مناقصات (در سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۲)، به‌نظر می‌رسید که گام مؤثری برای ایجاد «ثبات رویه» و نیز «کارآمد و روزآمد شدن» روش‌های ارجاع کارهای بخش عمومی ایجاد خواهد شد. این قانون با رویکرد مسئله‌محور و براساس «ماهیت معامله» (و تفکیک این موضوع از «شخصیت دستگاه طرف معامله») به طراحی روش مناسب برای «ارجاع معامله» و انعقاد قرارداد مربوطه پرداخته است. بدین‌ترتیب گذشته از برخی موارد قابل بهبود در این قانون، ظرفیت بسیار خوبی برای «ساماندهی اختیارات دستگاه مناقصه‌گذار»، «توجه به محتوای قیمت پیشنهادی»، «رقابت‌پذیری»، «شفافیت» و «پاسخگویی دستگاه» فراهم آمده است. با توجه به ضرورت سطح‌بندی مسائل، بخشی از احکام و بسترسازی‌های تکمیلی این حرکت، به اسناد مکمل قانون واگذار شده بود. طبق قانون برگزاری مناقصات (به‌غیر از تصویب سالیانه نصاب معاملات که برعهده هیئت وزیران نهاده شده)^۱ تهیه و تصویب ۶ سند مکمل دیگر نیز الزامی شده است:

۱. «آیین‌نامه اجرایی ارزیابی کیفی مناقصه‌گران که بیانگر شاخص‌های اندازه‌گیری و روش ارزیابی مناقصه‌گران باشد» به تهیه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیئت وزیران، ظرف ۳ ماه (بند «ج» ماده (۱۲) قانون

۱. در تبصره «۱» ماده (۳) قانون برگزاری مناقصات آمده است: «وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است در ابتدای هر سال نصاب معاملات را براساس شاخص بهای کالاها و خدمات اعلام شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، جهت تصویب به هیئت وزیران پیشنهاد نماید».

برگزاری مناقصات).

۲. «آیین‌نامه اجرایی نظام مستندسازی و اطلاع‌رسانی مناقصات» به تهیه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیئت وزیران، ظرف ۶ ماه (بند «د» ماده (۲۳) قانون برگزاری مناقصات).

۳. «آیین‌نامه تهیه فهرست مناقصه‌گران صلاحیت‌دار معرفی شده توسط مراجع ذیصلاح دولتی برای برگزاری مناقصات محدود» با رعایت اصل رقابت بین تمامی مناقصه‌گران صلاحیت‌دار» به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیئت وزیران، بدون ذکر قید زمان (بند «الف» ماده (۲۶) قانون برگزاری مناقصات).

۴. «آیین‌نامه اجرایی [...] خرید خدمات مشاوره اعم از مهندسی مشاور و مشاوره فنی بازرگانی مشتمل بر مطالعه، طراحی و یا مدیریت بر طرح و اجرا و نظارت و یا هر نوع خدمات مشاوره‌ای و کارشناسی] جهت تعیین ضوابط، موازین و معیارهای خدمات مشاوره» به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیئت وزیران، ظرف ۳ ماه (بند «ه» ماده (۲۹) قانون برگزاری مناقصات).

۵. قانون «اساسنامه هیئت رسیدگی به شکایات» که به منظور رسیدگی به دعاوی بین مناقصه‌گر و مناقصه‌گذار تشکیل می‌گردد، با تصویب مجلس شورای اسلامی، بدون ذکر قید زمان (ماده (۷) قانون برگزاری مناقصات).

۶. «آیین‌نامه اجرایی وظایف هیئت [مشتمل بر رسیدگی به اعتراضات و صدور رأی]، به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیئت وزیران، پس از تصویب اساسنامه موضوع ماده (۷) در

مجلس (تبصره «۲» ماده (۸) قانون برگزاری مناقصات).

از زمان مراحل نهایی تصویب تاکنون، بر اثر عواملی مثل خروج برخی دستگاه‌ها، تأخیر و نقصان در تهیه و تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی، بی‌توجهی برخی دستگاه‌های اجرایی به مقررات مربوطه، عدم توجه کافی به اقدامات آموزشی و ترویجی روش‌های جدید، عدم نظارت کافی و عدم بازخواست جدی، اجرای ناقص و سطحی برخی دستگاه‌ها و ... بسیاری از ظرفیت‌های مفید و مثبت «قانون برگزاری مناقصات» مغفول و معطل مانده است.

۲-۳. مشکلات

۱-۲-۳. بخشی از مهمترین مشکلات و مسائل این حوزه، تأخیر تصویب و ابلاغ آیین‌نامه‌های اجرایی قانون و عدم رعایت زمان‌های مقرر قانونی، عدم رعایت ترتیب منطقی ابلاغ و سرانجام برخی اشکالات شکلی و حتی محتوایی راه یافته در آیین‌نامه‌های مزبور است.

۲-۲-۳. مشکل دیگر، تأخیر در تدوین و تصویب قانون اساسنامه هیئت رسیدگی به شکایات برگزاری مناقصات است. البته این قانون دچار چند مشکل در متن و جهت‌گیری نیز هست و با ارائه «طرح» واجد «فوریت» توسط نمایندگان مجلس قابل اصلاح و تکمیل است.

۳-۲-۳. ساختار و طراحی پایگاه ملی اطلاع‌رسانی مناقصات از کفایت لازم برخوردار نیست و دستگاه‌های اجرایی نیز اصل قانونی درج اطلاعات در این پایگاه را به‌درستی رعایت نمی‌کنند.

۳-۲-۴. درج آگهی‌های مناقصات در روزنامه‌ها از سازوکار کارآمد و قابل دفاعی برخوردار نیست. تبدیل آگهی مناقصات به یک امتیاز ویژه و عدم رقابت و شفافیت کافی در توزیع آگهی‌ها باید به فوریت و درستی رفع گردد.

۳-۲-۵. حذف شهرداری‌ها و سایر نهادهای عمومی غیردولتی از دامنه اطلاق قانون که برخلاف نظر مجلس و نیز مختلف با خواسته شورای نگهبان و حتی مغایر با آیین‌نامه مجمع تشخیص مصلحت نظام بوده است از مشکلات محرز این حوزه است.

۳-۲-۶. خروج وزارت دفاع در ضمن یک گردش کار؛ درحالی که طبق مصوبه‌ای که مجمع تشخیص مصلحت (با اذن مقام معظم رهبری) صادر کرد: این وزارتخانه اساساً موضوع مصوبه و مشمول استثنا نبوده است. چنین اقدامی خلاف رویه‌های قانونی سابق و جاری کشور نیز بوده است.

۳-۲-۷. اقدام دولت در ارائه لایحه‌ای برای خروج وزارت اطلاعات از دامنه شمول که با توجه به سازوکارهای طراحی و تعیین شده در قانون به منظور پاسخگویی به نیازهای این وزارتخانه کاملاً غیرضروری و بلاوجه است.

۳-۲-۸. عدم پیگیری قوه مقننه درباره آیین‌نامه‌های اجرایی، به‌ویژه از لحاظ محتوایی و مغایرت‌های معنایی و مفهومی آنها با قانون برگزاری مناقصات و نیز عدم نظارت کافی این قوه بر پایگاه ملی اطلاع‌رسانی مناقصات و نقایص آن.

۳-۲-۹. عدم توجه دستگاه‌ها به پرداخت هزینه‌های ضروری برای بهبود روش‌ها و تغییر رویه‌های قدیمی به روش‌های مؤثر و کارآمد جدید.

۳-۳. راهکار

۳-۳-۱. تطبیق آیین‌نامه‌های اجرایی قانون توسط هیئت تطبیق مصوبات و درخواست سریع از دولت جهت رفع مغایرت‌ها در زمان مناسب مقرر.

۳-۳-۲. ارائه «طرح قانونی» واجد «فوریت» توسط نمایندگان مجلس به منظور اصلاح و تکمیل قانون اخیرالتصویب اساسنامه هیئت رسیدگی به شکایات برگزاری مناقصات است.

۳-۳-۳. نظارت جدی، مستمر و دقیق قوه مقننه بر پایگاه ملی اطلاع‌رسانی مناقصات و صدور رهنمودهای لازم برای رفع اشکالات و موانع این حوزه.

۳-۳-۴. نظارت بر نحوه درج آگهی‌های مناقصات در روزنامه‌ها از حیث نحوه انتخاب و توزیع آگهی‌ها، دامنه توزیع و زمان‌های انتشار آگهی‌ها و کفایت محتوای آنها و ...

۳-۳-۵. اصلاح خطای محرز و بین حذف شهرداری‌ها و سایر نهادهای عمومی غیردولتی از دامنه اطلاق قانون.

۳-۳-۶. بازگشت وزارت دفاع به دامنه شمول این قانون و رعایت مقررات قانونی مصوب توسط عالی‌ترین سطوح قانونگذاری کشور.

۳-۳-۷. توجه دولت به لازم‌الاتباع بودن قانون برگزاری مناقصات توسط کلیه وزارتخانه‌ها و ایجاد سازوکارهای لازم برای ثبات رویه و مدیریت هرگونه میل خروج از قاعده.

۳-۳-۸. الزام دولت به ایجاد بانک اطلاعاتی جهت قابلیت رصد انواع معاملات و مبلغ هر یک از دستگاه‌ها و نیز آمار میزان مناقصات و ترک تشریفات یا سایر روش‌های بدیل.

۹-۳-۳. ایجاد سازوکارهای لازم جهت ترویج و آموزش روش‌های جدید و تغییر رویه‌های قدیمی به روش‌های مؤثر و کارآمد جدید.

منابع و مآخذ

۱. قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت.
۲. قانون برگزاری مناقصات.
۳. مکین، محمد. شرایط عمومی قراردادهای تجاری بین‌المللی، تهران، انتشارات مجد، ۱۳۸۴.

شماره مسلسل: ۱۰۳۲۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مشکلات حوزه قراردادهای پیمانکاری، مزایده‌ها و مناقصات و برخی راهکارها

نام دفتر: مطالعات برنامه و بودجه (گروه بودجه)

تهیه و تدوین: شهرام حلاج

ناظر علمی: علی پناهی

همکار: سعید حاتمی‌زاده

متقاضی: کمیسیون اصل نودم (۹۰) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. مناقصات

۲. قراردادها

۳. پیمانکاری

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹/۴/۲۲